

00919

B330/44

B. IV.

Op Ref., smög

Ex A

Sindborg

Reflexioner öfver.

Sundborg, J. S.

S

Reflexioner

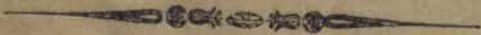
öfver

Kongl. Polis-Kammarens

sednare öden

och

Dess siste Mästares fall.

STOCKHOLM,
ELMÉN'S OCH GRANBERG'S Tryckeri.
1840.

(Sundborg, J. S.)

Det afskaffade häcktnings- pryglings- och tortyr-system, hvars införande, å ena sidan, väckt lika stort deltagande och uppmuntran, som, å andra, största afsky och missnöje, ramlade änteligen på en tid, då Inquisitorn slutligen fann för godt nedlägga embetet, som nådeligen beviljades och der- efter af Kongl. Svea Hof-Rätt stadfästades genom ett formligt afskedande, men ej på *grått* papper, i anseende till klippans i allmänhet, om icke den gången, prisade *hvit*het.

Stockholms fredliga invånare hade i många år njutit lugn. Inga kulor injagats i deras hus och tempel, och oskyldigt blod icke fläckt gatorna. Domstolarnes anseende hade aldrig behöft uppehållas och främjas af kulor och bajonetter; då en haltande rättvisa slutligen tarfvade detta stöd mot allmänna missnöjet. Med sommaren 1838 började den märkvärdiga epoken för

hufvudstaden — Juni- och Juli-dagarna äro redan tecknade och tillhöra dessutom ej vårt ämne, som endast må vidröra Kongl. Poliskammarens sednare öden och dess siste mästars fall; dock endast i korthet några ord om de näst förut varande Hrr Polis-Mästarne, O. af Wannqvist, C. U. Nerman och S. G. Harlingson.

Hr af *Wannqvist* hade en redlig karakter och mycken skarpsynthet, tog sällan miste om den oskyldige och rätte brottlingen, samt skötte embetet med nit och drift. Han förvärfvade Borgerskapets odelade aktning, och om han någon gång förför godtyckligt, klandrades nästan aldrig hans åtgärder, emedan man visste att han handlade samvetsgrannt efter *egen* och den bästa öfvertygelse, som ock sällan stod i strid mot lag och rätt.

Hr *Nerman* hade således att efterträda en man, som var svår att remplacera, likväl lyckades han, genom sin kända juridiska skicklighet, att nästan utan anmärkning, sköta embetet, och man kan till och med påstå, att endast vissa tidningar klandrade honom för ett mindre strängt be-

handlande af göromålen. Imellertid hade ärendena i Kongl. Poliskammaren under hans tid troligtvis den mest juridiska gång de någonsin haft.

Som Hr Nerman sedermera, såsom Justitiæ-Kansler, vunnit en allmän ryktbarhet och af de fleste säkerligen misskännes, anse vi oss af rättvisan uppmanade, att om honom meddela några upplysningar.

Då Hr Nerman under Kongl. Götha Hof-Rätts jurisdiktion tillträdde en domsaga på Dalsland, var allmänna omdömet att sällan någon varit så vuxen sin plats. — Oaktadt Hr Nermans kända frikostighet och stora enskilda uppoffringar för flera familjer, som hafva honom att tacka för sin utkomst och lycka, egde han likväl förmögenhet, förvärfvad genom det stora förtroende, han vunnit såsom saksförare.

Om man opartiskt betraktar Hr Nermans egna tjensteförhållanden före hans befordran till Justitiæ-Kansler, finner man lätteligen att han för egen del icke kan gilla det våld och de olagligheter, som sedermera varit föröfvade och tolererade.

En god violin bör icke förkastas derfö-

re att den spelas af en klåpare. Endast den sednare bör rätteligen tadlas af dem, som se saken från sin rätta synpunkt. Visserligen kan invändas att ett godt verktyg ej bör låta bruka sig af en dålig mästare; men i det döda tinget finnes ingen vilja, och i den lefvande symbolen måste mycket konsidereras för den fordrade blinda lydningen, sedan godtycket visat sin allmakt och förakt för allt annat, samt ett mäktigt valspråk ständigt ljungar i de kända och ofta upprepade orden:

"Sabrez la canaille!"

Under Hrr af Wannqvists och Nermans förestående af K. PolisKammaren omtalas likväl att några större utlåningar blifvit gjorde ur Polis-kassan, som derigenom helt och hållet blifvit länsad, mot en viss betydande mans reverser, till ett belopp af omkring 80,000 R:dr.

Hr *Harlingson* skötte en kort tid embetet, utan att kunna jemföras, hvarken med sina föregångare eller sin efterträdare. De förre var han icke vuxen, men den sednare hade han nog klokhets att icke likna.

Förmodligen af fruktan för efterspelet: *Vaxholmen och sin Rådmanlön*. Af sådan anledning uppsöktes ett annat redskap och valet föll, mot dåvarande Öfverståthållaren Hr Friherre Sprengtportens tillstyrkan, på titulerade Häradshöfdingen O. Hultberg — en man, som aldrig innehaft någon ordinarie befattning och om hvilken man endast hade sig bekant, att han uppkom till hufvudstaden sista riksdag och antogs till kanslist i Bondeståndet, genom dess dåvarande Sekreterare, Häradshöfding Bergströms rekommendation. Att Hr Hultberg likväl, vid denna egentligen blott renskrifvarebefattning, serdeles utmärkt sig, som det förmodas efter en hemlig instruktion, anses dock troligt, i anseende till den gunst, han sedermera erhöll å högre ort; ty då Hr Hultberg någon tid förestod Hr Häradshöfding Boströms Domsaga, lyckades han icke synnerligen, och aldräminst hos sin principal, hvilken säges gått miste om redogörelse för både chartor och lösen.

I Sverge hade, såsom nämnt är, inquisition- och tortyr-systemet länge varit afskaffadt; men kom nu i sin fulla verksam-

het. — Intet brott, verkligt eller supponerat, var så ringa, att den misstänkte icke häktades, hvaraf följde att alla hufvudstadens fängelser snart uppfylldes oftast med oskyldiga offer, som, utom med de så mycket omtalade extra-judiciella pryglin-garna, misshandlades och tortyrerades till bekännelser af brott, som till och med aldrig varit begångna, utan endast existerade i inqvisitors och tortyrmästarens egen inbillning. Att oskyldigt blifva pryglad och pinad till vanära och bekännelse af brott är säkerligen höjden af menskligt lidande. Med afsky och förskräckelse betraktas därför detta barbari af hvarje tänkande varelse, och en rättvis förbannelse andgår icke dem, som gilla och utföra dessa den katholska hierarkiens afgrunds-funder, hvartill ock säkerligen fordras sådana sublimes själar, som Shakespeare omtalar uti "Köpmanuen i Venedig" med följande ord:

"Du nästan bringar mig ifrån min tro och att ta an Pythagoréernas:

Att djurens själar stundom gjuta sig

i menskokroppar. Ja din ilskna ande
helt säkert fordom lifvade en varg,
som, hängd för mord på men'skor; sände ut
sin grymma själ från galgen, och när du
änn' låg i din fördömda moders lif,
smög in den dit i dig; ty ditt begär
är varglikt, blodigt, vildt och glupande."

Författaren till Domare-reglorna, Magi-
ster Olaus Petri Phase, yttrar: "*Och thy
ligger domaren ther macht uppå, att han
seer sigh visligen före, att han icke på
Guds vegna dömer en falskan dom, med
hvilken han dömer sigh til en evigh för-
dömelse, efter thet han missbrukar Guds
dom och befallning till öfvervåld och
orätt, som till rätt af Gudhi insatt är.*"
Dessutom har domaren, genom sin, enligt
i Kap. 7 § Rätteg. Balken, aflagde ed,
förbundet sig vid Gud och Hans heliga
Evangelium, "att döma efter Guds och
Sverges Lag och laga stadgar: aldrig lag
vränga eller orätt främja, och ej den sa-
ker göra, som saktös är," följaktligen då
han uppenbarligen brutit häremot, är han
på intet vis bättre än vittnes menedaren;

ty eder måste vara lika heliga inför den Allsmäktige, de må innebära förpligtelser, att tala sanning eller att döma rätt, enligt laga stadgar, eller respektera rikets Grundlagar.

Hr Hultberg hörjade sin bana vid PolisKammaren med de extra-judiciella pryglingarna under Juni- och Juli-oroligheterna; men fortsatte dem sedermera i ändamål att pina till bekännelser, så att han redan i September månad upptäcktes hafva genom anbefallde och af Polisbetjenterna Wittmejer och Kretz verkställda pryglingar å ynglingarne Christian, Berglund och Lundberg, sökt förmå dem till bekännelse af det brottsliga förhållande, hvarföre de höllos misstänkte, i anledning hvaraf AdvokatFiskalen i Kongl. Svea HofRätt, Hr C. H. Pfeffer afgaf sitt AnmärkningsMemorial af den 24 November, som finnes intaget i det Adertonde Aftonbladet för den 30 i samma månad.

Oaktadt Hr Hultberg i den förklaring, han deröfver afgaf, icke kunde bestrida verkligheten af de omnämnda pryglingarna å bemänte Christian, Berglund och Lund-

berg; — oaktadt nästan dagliga klagomål om inquisition och tortyrering, samt olaga visitationer och häktningar ingåfvos till Hr Justitie Ombudsmannen och Justitie Kansleren samt till Kongl. HofRätten öfverlemnades; — oaktadt HofRättens AdvokatFiskal ansåg Hultberg lagligen förvunnen till fästningsstraff, dröjde likväl AdvokatFiskalen att ingifva sitt slutliga påstående förr än den 15 April 1839, som i sin helhet finnes intaget i Aftonbladet för den 24 i samma månad och hvori AdvokatFiskalen hufvudsakligen yttrar:

— "Af hvad i målet förekommit är visserligen ganska påtagligt, att Hr Häradshöfdingen Hultberg i och med detsamma Christian, Berglund och Lundberg inställdes till förhör hos ÖfverStåthållare-Embetet, bemäktigats af föreställningen att deras åtkomst till de innehafda penningarne och effekterna var oloflig, men att saken verkligen så förhöll sig, det synes mig, oaktadt Hr Häradshöfdingens uppgift derom, för ingen del vara lika påtagligt. Ingen anmälan hade nemligen, åtminstone efter hvad handlingarne gifva vid handen, hos

ÖfverStåthållare-Embete skett derom, att de utaf Christan, Berglund och Lundberg innehafde penningar och varor förlorats af någon genom stöld, än mindre om något förhållande, som kunde gifva stöd åt misstanken, att just bemälda ynglingar skulle sådan stöld föröfvadt, och hvarken beloppet af penningarne eller värdet af sakerna, som de innehade, vore så betydliga, att deraf kan sägas hafva varit ens sannolikt, mindre påtagligt, att desamma ovilkorligen måste hafva bifvit af dem genom stöld förvärfvade. Men äfven om, såsom Hr Häradshöfdingen Hultberg förber, otvifvelaktigt varit, att Christan, Berglund och Lundberg olofligen tillegnat sig hvad hos dem vid arresteringstillfället funnits, icke blef ÖfverStåthållare-Embete deraf mera än annars berättigadt, att genom misshandling i häktet eller andra än lagliga medel söka tvinga dem till bekännelse derom. Ett sådant förfaringssätt förbjuder nemligen lagen uttryckligen dels i 20 Kap. 8 §. Missgern. Balken, der det såsom den lyder i den Kongl. Förordningen den 20 Januari 1779, i allmänhet

och utan afseende på personen, hvilken sig så förgår, heter: "Pinar man någon att dermed tvinga honom till bekännelse i någon sak, straffas som i föregående §. sagdt är" eller med ett års fängelse och Etthundrade Daler S:mt böter, dels och specielt med afseende å Domare och Befallningshafvande uti 17 Kap. 37 §. Rättegångs-Balken, som säger: "Ej må Domare eller Befallningshafvande låta någon till bekännelse pinas eller plågas", med tillägg, att, om någon det gör, han skall plikta såsom saken är till, och i full öfverensstämmelse med hvilka lagbud, Kongl. Maj:t dels genom Nådigt Reskript d. 27 Aug. 1772 förordnat om förstörandet i Riket af alla pinorum, der pinliga förhör kunde anställas och deras försättande ur stånd att till slika bruk dädanefter nyttjas, dels och medelst Nådigt Bref den 12 Nov. 1807 förklarar, att då någon Konungens embets- eller tjensteman sig i embetet förgår så, att derigenom edsöre är brutet, han skall, utom ett års fängelse, på sätt lag i allmänhet stadgar, erlægga böterna Etthundrade Dal. S:mt dubbelt; hvilket

Allt af en föranlåtitt Rikets vid 1828 och 1829 års Riksdag, församlade Ständer, att i enlighet med deras Lag Utskotts tillstyrkande, såsom öfverflödigt och ej förtjent af afseende, anse ett af en ledamot utaf Ridderskapet och Adeln framställt förslag till så beskaffad ändring af lagens ofvannämnde stadgande i 17 Kap. 37 §. Rättegångsbalken, att ansvaret för Domaren och Befallningshafvande, som låta någon till bekännelse pinas eller plågas blefve närmare bestämdt."

"I följd deraf och som, enligt min öfvertygelse, Hr Häradshöfdingen Hultberg, genom eget erkännande och hvad uti målet i öfrigt förekommit, är öfvertygad att i afsigt att förmå ynglingarne Christian, Berglund och Lundberg till bekännelse att hafva olofligen åtkommit de penningar och varor, som vid tillfälle af deras arrestering den 6 September nästlidet år hos dem funnits, hafva, i egenskap af t. f. Polismästare, anbefallt Polisuppsyningsmännen Wittmejer och Kretz att uti häktet, der dessa ynglingar förvarades, tilldela dem prygel, Christian och Berglund en, samt

Lundberg tvenne gånger, hvilken befallning äfven blifvit af Wittmejer och Kretz verkställd den 7 och 8 i nyssberörde månad, så att af denna misshandling föranledda och af fruktan för förnyelsen deraf, Christan, Berglund och Lundberg under fortsättningen af undersökningen hos ÖfverStåthållare-Embetet för Polisärender frånträdit deras första uppgift om löslig åtkomst af berörde penningar och varor samt på sig bekänt den brottslighet, hvarföre de hållits misstänkta, en bekännelse, den de likväl sedermera inför vederbörande Domstolar återkallat, såsom dem genom misshandling aftvungen, med den påföljd, att de från den dem tillvitade brottslighet, såsom icke på något sätt styrkt, blifvit i allo frikända; alltså och då Häradshöfdingen genom den anbefallda pryglingen i hög grad missbrukat sin myndighet såsom t. f. Polismästare, samt derjemte öfverträdit Lagens uttryckliga stadgande i 17 Kap. 37 §. 2 Mom. RättegångsBalken, finner jag mig, af aktning för lagarnes helgd föranlåten att, å embetets vägnar, till Kongl. HofRättens upplysta bepröfvande vördsam-

mast hemställa, huruvida Hr Häradshöfdingen Hultberg må kunna undgå, att för i frågavarande sitt grofva embetsbrott dömas till ansvar enligt nyssnämnde lagrum, jemfördt med 20 Kap. 8 §. Missgernings-Balken och Kongl. Brevet den 11 Nov. 1807, samt att tillika, med stöd af 1 Kap. 12 §. Rättegångs-Balken förpligtas, att för det lidande som genom Hr Häradshöfdingens förhållande blifvit ynglingarne Christan, Berglund och Lundberg tillskyndadt, gifva dem ersättning, så vida de göra anspråk derpå, och i frågan hvarom jag anhåller att de må varda af Kongl. Hofrätten hörde”.

Detta Memorial prisades af Oppositions-tidningarne såsom ett mästestycke, ehuru kraftlöst det väl må anses författadt. Det klingade imellertid något till och med för dem, som borde sett djupare i sak en och kort förut så bittert fördömt Hr Pfeffers aktor och författareskap i Cru-senstolpeska tryckfrihetsmålet.

Man finner af sistberörde Memorial dels att Hr AdvokatFiskalen icke fordrat en förmilig undersökning om de åtalade brot-

ten och dels att, ehuru han icke kunnat undgå yrka bestraffning åt Hultberg, såsom en förvunnen edsörebrytare, Hr AdvokatFiskalen likväl icke, på sätt lag stadgar, fordrat den brottsliges inmanande i häckte, i hvilket fall Hr Hultberg rätteligen betagits makten att fortfara med sina sedermera anmärkta olagligheter och inquisitioner, hvilka äro i friskt minne och allt för mångtaliga att ens här upprepas, hvarför de förbigås.

Oppositions-Tidningarna lemnade imidlertid nu mot Advokatfiskals-Embetet anmärkte förhållande åt glömskan, emedan deras Redaktörer säkerligen aldrig önskat slut med detta vådliga förhållande och ömkliga spektakel, som gifvit så rikliga ämnen för kritiken och att jemut hålla publiken i en ömtålig spänning.

Hr Hultbergs bedrifter uppfyllde snart icke allenast de inländska Bladen, utan äfven Utrikes Tidningarna. Han blef för Oppositions-Bladen nästan omistelig och de önskade derföre troligen ingenting högre, än hans bibehållande i det längsta, såsom ett verkligt Peru för kritiken.

Tidnings-Redaktörerne sakna icke en viss likhet med korparna, hvilka väl väsnas och skrika, men likväl måste hemta sin näring af de åtel, öfver hvilka de kraxa, och sålunda icke kunna se, utan med en viss inre tillfredsställelse.

Oaktadt de emot Hr Hultberg hopade anmärkningar och AdvokatFiskals-Embetets omberörde slutpåståenden, syntes Kongl. HofRätten icke gjort sig serdeles brottom med att skilja den från embetet, hvars åtgärder, enligt HofRättens eget yttrande, "om de äfven varit af förhastadt nit föranledde, ändock såsom innesfattande öppen och uppsåtlig öfverträdelse af ett i lag gifvet bestämdt förbud, äro af eftertänkligare beskaffenhet, helst dylika företag ej kunna undgå att leda till följder, vådliga för allmän och enskild säkerhet, samt deribland jemväl till föroringande af sjelfva det maktpåliggande embetets egna anseende", ty först sedan Hr Hultberg sjelf begärt entledigande från embetets utöfning, expedierades HofRättens Utslag. Hr Hultberg var visserligen den gången serdeles förekommande. Förut må-

ste ansenliga itererade viten föreläggas honom, för att efterkomma förklaringsars afgifvande öfver andra fiskaliska aktioner; men nu träffade lagens afskedande från det Nådiga förordnandet, den redan derifrån skilde privatmannen utan tjänst eller embete och rättvisans svärdshugg parerades således i behörig tid samt förlorade betydligt af dess effekt.

Hr Hultbergs resignation i det ögonblick HofRättens Utslag var justeradt, har dock en viss likhet med Guldsmeden Jonas Lindbergs annonsering *): att *i anseende till sin ålder*, upphöra med sin borgerliga rörelse vid den tid, han, genom Kongl. SlottsRättens Utslag, blifvit dömd att stånda

*) Denna annons i Stockholms flesta Tidningar innefattar bland annat lockande: att hans preciosa säljas till inköpspris. Hålles detta, borde Lindberg, i anseende till det låga priset, ej sakna köpare. Man förmodar till och med att mången Guldarbetare skulle bli behållen man, om han erhöle Lindbergs varulager till inköps- eller anställningspris.

tjufsrikt, och således troligtvis icke kunnat få fortfara med yrket, enär Guldsmeds-Societeten ej lärer bland sig erkänna en till tjufsrikt dömd person, änskönt en sådan, mot all praxis, tillåtes vistas på fri fot, innan han legat på tjufspallen och med kyrkan försonat sitt brott. SlottsRättens förfarande att först ställa Lindberg på fri fot och sedan döma honom att stånda tjufsrikt, skulle imellertid bli ett rätt vådligt prejudikat till efterföljd för Kongl. PolisKammaren och andra Domstolar, hvilka, i sådant fall, svårligen på misstankar kunna häkta tjufvar; då en till högsta kroppsplikt förvonnen blifvit utsläppt från häktet, innan han undergått ådömd bestraffning.

Vi öfvergå nu till HofRättens Utslag i anledning af det af AdvokatFiskals-Embetet mot Hr Hultberg anställda åtal, som afgjordes af Hr Vice Presidenten Landgren Hr HofRättsRåden Lönnrot och Silfverstråhle Assessorerne Jerström och Iggeström, samt adjungerade Ledamöterne Lundstedt och Stjernstedt.

De tvenne kände Ledamöterne af Hind-

beckska Divisionen eller Assessor Crusen-
stolpes domare, HofrättsRådet Silfverstråhle
och Assessor Jerström, ansågo Hr Hult-
berg kunna försona sin brottslighet med
suspension på viss tid från förordnandet
(förmodligen under den af Hultberg sjelf
begärda tjänstledighet?).

Hr HofRättRådet Lönnrot, en samvets-
grann och redbar domare, dömde tilltalade
Hultberg att hållas ett år å fästning samt
böta 200 Dal. S:mt med 66 Rd:r 32 sk.
Banko.

De öfrige Ledamöterne voro ense om
det beslut, vi härefter vilja taga i närma-
re betraktande och som finnes intaget i
Tjugondeförsta Aftonbladet för den 17
Dec. 1839.

Hvad säkerhet eger väl samhället af en
lag, då dess mest bestämda påbud kunna
undergå en sådan skrufning, som Hofrät-
tens Utslag innebär? Hvem har väl före
Kongl. HofRättens tolkning af 20 Kap. 8
§. Missgern. Balken, sådan den lyder i
Kongl. Förordningen den 20 Jan. 1779*)

*) Orden äro: "Pinar man någon, att

trott att nämnde stadgande endast är tilllämpligt mot vissa undersåtare ehuru något undantag icke finnes antydt, som skulle höja embets- och tjänstemän öfver detta lagstadgande? Tvertom ledes man än mera från denna tanka, då i Kongl. Brevet d. 12 Nov. 1807 det uttryckliga och skärpta stadgande förekommer, att embets- och tjänstemän, som förgå sig i embetsärender, så att edsöre derigenom varder brutet, skola undergå fängelse i ett år, eller lika lång tid, som för enskild person, hvilken sådant brott begår, i 20 Kap. 8 §. Missgern. Balken och erlägga för den enskilda stadgade böter 100 Dalk. S:mt, dubbelt med 66 R:dr 32 sk. Banko.

HofRätten söker likväl förklara, att detta sednare stadgande endast synes afse Kronobetjening för olaga häktande. En merklig

dermed tvinga honom till bekännelse i någon sak; straffes med ett års fängelse, med eller utan arbete, efter omständigheterna, plikte ock dertill Ett-hundrade Daler till tveskiftes, samt dessutom dubbelt för sårålet, der sådant deri kommer."

skilnad lärer dock vara emellan olaga arresteringar och till bekännelse anställda tortyreringar, och derförutan finnas aldrig hvarken i 1734 års Lag eller någon af de derefter utkomna Förordningar Kronobetjeningen benämd för *embetsmän*. Med *embetsmän* förstås endast sådane personer, som förvalta något af rikets embeten. Icke en gång Kongl. HofRättens egna tjenstemän från Sekreteraren till Kanslisten benämnas i lag för *embetsmän*, utan *betjente*.

Huru skall man då kunna kalla en Länsman eller Kronobetjent *embetsman*, som Konungens Befallningshafvaude, utan dom och ransakning kan afsätta, när han så för godt finner, och hvilka stå i samma predikament, som Polisbetjeningen. De lära förmodligen aldrig hedras med *embetsmannavärdighet* oftare än då det gäller att undergå den skärpa, 1807 års Kongl. Bref ådömer *embetsmän*, som göra sig förfallna till ansvar efter 1779 års Förordning. Denna Förordning är säkerligen icke skriven för Kronobetjeningen, och om Hr Hultberg skulle kunna fredas från det

skärpta straffet återstår likväl mot honom 20 Kap. MissgerningsBalken och ofstämde Kongl. Förordning af den 20 Jan. 1779, så vida stadgandet deruti icke äfven är skrifvet för en viss annan klass i samhället.

Kongl. HofRättens tydning af ofvan återopade lagrum läser imellertid framkalla den önskan, att lagstiftande makten framdeles ville närmare detaljera de personer, som äro undantagne från straffbarhet efter en i allmänhet bestämd lag, der orden: *hvar och en samt man* eljest icke synes utvisa hvem dermed icke menas.

HofRätten har, efter detta märkvärdiga resonemang fotat sitt beslut, hvad bestraffning för tortyreringen vidkommer, efter 1 Kap. 12 §. och 17 Kap. 37 §. RättegångsBalken, som är fullkomligt upphäfue genom de sednare utkomna och ofvan återopade Kongl. Förordningarne i hvad det beträffar det i sistnämnde §. omberörde ansvar för Domare eller Befallningshafvande, som låta någon till bekänneelse pinas och plägas.

Sedan Kongl. Hof-Rätten haft den *svårigheten*, att, på sådana grunder, framkalla en exceptions-lag för Hr Hultberg och alla domare i allmänhet, fortsfar hon att förklara och bedöma brottet sålunda: "att den i sig sjelf onaturliga^{*)}, ofta ändamålslösa och alltid lagstridiga åtgärd, som t. f. Polismästaren emot bemälte häcktade anbefallt, egt rum i följd af blotta misstankar, utan att dessförinnan ens någon anmält sig hafva mistat den egendom, som förments vore olofligen tillgripen: att samma egendom derförutan icke varit af den beskaffenhet och det synnerliga värde, att deraf kunnat hemtas skälig anledning, att för olaga åtkomst misstänka dess innehafvare, äfven om den förut gjort sig för dylik förseelse känd; att den af ynglingarne, som icke uppgifvits tillförene hafva varit för vanart tilltalad, blifvit pryglad

*) En onaturlig åtgärd kan väl prygelstraff svårligen benämnas, tvertom synes den innebära den råaste och vildaste natur.

två serskilda dagar, sista gången, såsom det vill synas, endast derföre, att han icke, lika med de två andra, genast efter första pryglingen åtagit sig den gerning, som honom blifvit tillvitad; samt att, då det från Öfver-Ståthållare-Embetet, angående ifrågavarande mål, utfärdade protokoll icke innefattar någon anmärkning, rörande t. f. Polismästarens omförmälde befallning, än mindre om den behandling, som ynglingarne i merberörde afseende vederfarits, uppenbart är, att t. f. Polismästaren, då befallningen derom meddeltes, icke saknat kännedom om det påbjudna tvångsmedlets olaglighet; ty och enär t. f. Polismästarens ostanämnde åtgärder, om de äfven varit af förhastadt nit förauledde, ändock, såsom innefattande öppen och uppsåtlig öfverträdelse af ett i lag gifvit bestämdt förbud äro af estertäukligare beskaffenhet, helst dylika företag ej kunna undgå att leda till följder, vådliga för allmän och enskild säkerhet, samt deribland jemväl till föroringande af sjelfva det maktpåliggande embetets egna anseende; och vid sådant förhållande den åtalade förseelsen, ehuru

icke af den beakaffenhet, att ansvar såsom för edsöre derföre kan ega rum, likväl ej må med penningebot försonas, *pröfvar Ko. 3l. Hof-Rätten, i förmågo af 17 Kap. 37 §., jemförd med 1 Kap. 12 §. Rättegångsbalken, samt 9 Kap. 5 §. Ut-sökningsbalken rättvist förklara, det Häradshöfdingen Hultberg, hvilken icke på ordinarie stat innehar, utan efter Nådigt förordnande förestår Polismästaretjensten här i staden, genom omförmälte missbruk af samma embete gjort sig förlustig det honom sålunda lemnade förtroende att Polismästaretjensten vidare förvalta och följaktligen bör från utöfningen deraf genast skiljas."*

Sålunda anser Hof-Rätten Hr Hultberg kunna försona ett urbota brott, som ingen svensk undersåte i allmänhet läser undgått att bestraffas med fästning, endast med förlust af förtroendet att Polismästaretjensten vidare förvalta.

Polis-uppsyningsmännen Wittmejer och Kretz, som verkställt pryglingarna, frikännas af Hof-Rätten från allt ansvar, hvarvid till grund äfven åberopas, att de icke

skäligen kunnat anses hafva funnit, det samma åtgärder varit lagstridiga, helst Wittmejer och Krets dervid tillvägagång med den öppenhet att pryglingen vid det ena tillfället blifvit i flere personers närvaro af en för sådant ändamål från vakten vid Rådhuset tillkallad person verkställd.

Ehuru otroligt det synes, att Polisbetjeningen kan vara okunnig om den grofva brottslighet, som ligger deruti att prygla och pina någon till bekännelse af brott, har Kongl. Hof-Rätten likväl antagit detta för gifvet, samt låtit dem till godo räknas *ignorantia Juris* (okunnighet om lagens stadgande), som svenska lagstiftningen aldrig medgifver. Följaktligen hafva dessa äfven fått en exceptionslag eller förmon för det de tjänat Hr Hultberg.

Man finner äfven häraf huru relativt brott betraktas till och med då de föröfvats af medborgare i samhällets lägre regioner.

Rättvisan benämnes därför icke, utan orsak, af Starklof *en usel spindelväf*; ty den svage snärjes blott af dess korsade trådar, ej den som mäktar lösrycka sig ur

den labyrintiska väfnaden och ännu mindre den, för hvilken nätet frivilligt öppnas och aldrig hålles tillslutet.

Ja! rättvisa och likhet inför lagen blomstra aldrig, utan förblifva fremlingar till dess frihetens sol går opp öfver Europas bleka slafvar och väcker dem ur deras långvariga, dödslika dvala.

Då vi här ofvan citerat några rader ur "Köpmannen i Venedig", tillstå vi att, efter genomläsandet af Hof-Rättens ombesörde Utslag, ännu några ord derur fallit oss i minnet:

"Så visar ytan minst hvad saken är; vår värld bedrages alltid genom glitter. I rättegång: finns väl så nedrig tvist, som, kryddad af förförisk talarkonst, ej undandöljer hvarje spår af ondska? Det finnes ingen last så dum, att den ej lånar något ytligt drag af dygden. Hur mången feg, hvars hjerta är så trolöst, som trappsteg utaf sand, bör ej ett skägg, likt Herkules och likt den stolte Mars, fastän hans lever är så hvit som mjölk!

Så är ej prålet annat än en guldstrand omkring ett vådligt haf; den ljusa slöjan på någon negerskönhet; med ett ord: ett sanningsken, som tidens list begagnar, för att bedra också den visaste.”

Den bestraffning Kongl. Hof-Rätten ådömt Hultberg vet man knappast om den innebär något eller intet; ty är meningen att han endast gjort sig förlustig af förtroendet att vidare förvalta Polismästare-tjensten, så är straffet ringa, enär regeringen svårligen i alla fall kunnat tillåta honom fortfara med förvaltningen af ett embete, han så uppenbarligen kränkt och förnedrat till en profoss-befattning. Är meningen deremot den, som antagligast synes, att Hr Hultberg aldrig sättes i tillfälle att förnedra något domare-embete, så har han förlorat något mera, än han egde vid emottagandet af det Nådiga förtroendet.

Enligt hvad Nyaste Dägligt Allehanda förmäler, lär inkomsten af Polismästare-tjensten i hufvudstaden imellertid vara för-

delad mellan *fyra*, af hvilka Hultberg och Lagman Harlingson skulle tills vidare erhålla hvar sin aktie, förmodeligen såsom pension, och de tjänstförrättande begge Polismästarna blott hälften.

Då hufvudstadens borgerskap och husägare sjelfva gemensamt löna Polismästaren, synes det underligt, att lönen så godtyckligt skall kunna användas till andra ändamål. Embetet torde förmodligen derföre icke kunna blifva återbesatt med en själfständig och skicklig man, hvarföre nu åter användts en tillsvidare-kandidat i samma predikament, som Hr Hultberg var, då han emottog förordnandet.

Den tillsvidare förordnade Polismästaren Berg lär äfven vara Skåning^{*)} och torde komma att sympathisera med lauds-

*) Denna forn-danska provins synes ännu kunna framalstra personer, som påminna om Unionstidens och Cristian Tyrans bödlar, profosser och fogdar. — Antipathien mellan Svenskar och Danskar var i forntiden icke mindre djup och mäktig, om icke större, än den nägon-sin varit mellan Svenskar och Ryssar.

mannen Hultbergs åsigter samt derföre hafva skänkt denne sednare en anpart af löneanslaget.

Vi känna dock Hr Berg allt för litet, för att på förhand kunna bestämma om han äfven kommer att låta det gå alldeles vind för väg tillsvidare eller till dess Kongl. Hof-Rätten, efter en länge uttänjd aktion, skiljer honom från Näden af förordnandet. Får han då äfven en liten aktie af Polismästarelönen, så torde denna i framtiden bli så otillräcklig, att tjensten aldrig kan besättas, utan af sådane lönlöse män, som i saknad af förtjenster till befordran af något så beskaffadt embete, hellre tager något, än intet.

Stockholms invånare äro i så fall beklagensvärda; ty Polismästare-tjenstens behöriga förvaltning är af allt för stort inflytande för husfriden och den personliga säkerheten, att i framtiden så kränkas af skänkska äfventyrare, hvilka nu, under en hög protektion, framdragas.

Hr t. f. Öfver-Ståthållaren Möllerhjelm har ridderligt lagt sig till last an-

ställandet af den kända rättegången mot Jernkramhandlanden Sandegren, enligt Hr Möllerhjelm's den 9 December 1839 till Svea Hof-Rätt afgifna förklaring öfver dess Advokat-Fiskals-Embets aflätne memorial.

På den grofva angifvelse Bokhållaren Stenson gjort hos Hr Öfver-Ståthållaren mot Sandegren, synes en undersökning svårligen kunnat å hans sida vägras. Huru undersökningen deremot verkställdes och bedrefs, lär likväl icke kunna tillskrifvas Hr Öfver-Ståthållaren.

Då en Handelsbok, enligt lag, medförer laga bevis när den med ed styrkes; torde den väl för allmän säkerhet behöfva nagelfaras, synnerligen vid sådana omständigheter, som yppades mot Sandegren.

Vi anse undersökningen derföre till sin början på intet vis olaglig; ty de be-
drägerier, angifvelsen innefattade, synas icke beroende på en målsegande att nedlägga, utan att åklagaremaktens talan alltid står öppen.

Hade Stenson, efter den gjorda angifvelsen, kunnat i bevis leda, att Sandegren i flera sterbhus och konkurser beedi-

gat och utkräft falskeligen diktade och oriktiga räkningar, innefattar detta en så grof brottslighet, att den hvarken genom preskription eller målsegandens stillatigande kan försvinna, utan när som helst beifras och straffas; och Poliskammaren var följakteligen behörig att börja ransakningen. — De flesta opinions-yttringar i Sandegrenska målet äro derföre, enligt vår tanke, ganska obefogade.

Om vid det besök vederbörande Polismästare och Stadsfiskal gjorde hos Sandegren dermed tillgått på sätt Hr Öfver-Ståthållaren uppgifvit, hvilket ej heller är att betvifla, innefattar detta en serdeles attention mot Sandegren, emedan Hr Öfver-Ståthållaren, oaktadt den bestämda angifvelsen, ville af de godvilligt utlemnade böckerna först inhemta, huruvida radderingar, inslickningar m. m. gaf styrka åt angifvelsens riktighet eller ej, innan målet handlades, på det Sandegren, i händelse böckerna vittnat till hans fördel, icke måtte lida till sitt rykte genom en obefogad äreskändande undersökning. Då Sandegren godvilligt öfverlemnade böckerna till gransk-

ning, har han icke serdeles att klaga öfver detta besök, som till och med blifvit benämndt *hemgång*. Hade Sandegren deremot vägrat lemna dem från sig, skulle han i alla fall icke vunnit derpå; ty han hade säkerligen då sjelf blifvit nödsakad inför Poliskammaren förete desamma till granskning.

Hvad deremot vidkommer Hr Möllerhjelm's gjorda invändning om Hof-Rättens behörighet, att pröfva, huruvida Öfver-Ståthållare-Embetet oriktigt förfarit uti berörde undersökning; så när målet var af den beskaffenhet, att det omedelbarligen icke kunde af Öfver-Ståthållare-Embetet afgöras, utan remitterades till vederbörlig domstols vidare handläggning och sålunda är beroende på Hof-Rättens pröfning, synes Hr Möllerhjelm's ifrågavarande invändning vara olämplig. Hade målet afgjorts vid Poliskammaren och undersökningen gått Hof-Rättens bepröfvande förbi direkte till Kongl. Maj:t, såsom fallet ofta är, så torde den af Hr Möllerhjelm framställda invändning om Hof-Rättens behörighet varit befogad.

Imellertid då Öfver-Ståthållare-Embe-

tets åtgärder i vissa fall lyda under Hof-Rättens bepröfvande och i andra åter under Kongl. Maj:ts i Dess Högsta Domstol, lärer den högre auktoritet, som i första rummet kommer att pröfva Öfver-Ståthållare-Embetets förfaraude, alltid vara behö- rig att äfven utlåta sig om dess ansvarig- het för dervid begagnade olagligheter, och i hvilket fall som helst, synes den eåskilde parten ej komma att lida derpå, hvilken af nämnde domstolar pröfvar dess klagan. Hr Möllerhjelm's mening kan väl aldrig vara, att han endast är Kongl. Maj:t en- skildt ansvarig för sin gubernation och styrelse; i så fall blefve Öfver-Ståthållaren i sin embets-utöfning lika oåtkomlig af både lag och domstolar; som sjelfva Kon- nungen, derest den sednare ville skydda honom bakom purpurn, och, som Astonbla- det säger, hade hufvudstaden då i denne embetsman en fullkomlig turkisk Pascha.

